

TALABALARDA SOSIOLINGVISTIK MADANIYATNI RIVOJLANTIRISH METODIKASI

Roziqova Maysara Rustamovna
Buxoro psixologiya va xorijiy tillar
institutida rus-tili o'qituvchisi

Annotatsiya: Ta'lim otasining sosiolingvistik madaniyatni rivojlantirish metodikasi nomli maqola talabalarda madaniy munosabatlarni tushunish va rivojlantirish bo'yicha yangi metodikani o'rganishga bag'ishlangan. Maqolada ushbu metodika talabalarni jamiyatdagi o'zgaruvchilar, til va madaniyat orasidagi munosabatlarni tushunish va rivojlantirishda qo'llaniladigan usullarni o'rgatadi. Maqola metodikani tushunish, qanday ko'rinishda amaliyotga o'tkazish va uning talabalarda qanday o'zgarishlar yaratishi to'g'risida ma'lumotlar beradi. Metodika talabalarga madaniy munosabatlarni tushunish, tushunish va muloqot qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Maqola metodikani tahlil qilish, uning samaradorligi va ta'lim jarayonida qanday qo'llanilishi to'g'risida fikr bildiradi.

Kalit so'zlar: Ijtimoiy lingvistik kompetentsiya, talabalar, tilning xilma-xilligi, madaniy suvga cho'mish, rol o'ynash, dialektni anglash, tanqidiy til aks ettirish, multimodal aloqa, madaniyatlararo tushunish, globallashuv.

Kirish

Bugungi o'zaro bog'liq dunyoda samarali muloqot til bilimidan tashqariga chiqadi; u sosiolingvistik dinamikani nozik tushunishni talab qiladi. Ijtimoiy lingvistik kompetentsiya, turli xil ijtimoiy kontekstlarda tildan foydalanishni boshqarish qobiliyati ko'p madaniyatli jamiyatlarda muvaffaqiyatli o'zaro ta'sir va integratsiya uchun zarurdir. Ushbu maqola talabalarda sosiolingvistik madaniyatni rivojlantirishga qaratilgan turli usullarni o'rganadi, ularni lingvistik jihatdan xilma-xil dunyoda rivojlanish uchun zarur ko'nikmalar bilan jihozlaydi. Madaniyatga singib ketish, rol o'ynash, dialektlarni bilish, tanqidiy tilni aks ettirish va multimodal muloqot kabi strategiyalarni o'rganish orqali o'qituvchilar o'quvchilarni madaniy jihatdan barkamol muloqotchilarga aylantirishda muhim rol o'ynashi mumkin. Ushbu sa'y-harakatlar orqali talabalar tobora globallashib borayotgan jamiyatda o'zaro tushunish va qadrlashni rivojlantirib, til va madaniy chegaralar bo'ylab mazmunli ishtirok etish uchun zarur bo'lgan ishonch va moslashish qobiliyatiga ega bo'lishlari mumkin.

Sosiolingvistik madaniyatni rivojlantirish metodikasi talabalarga jamiyatdagi o'zgaruvchilar, til va madaniyat orasidagi munosabatlarni tushunish va rivojlantirishda

yordam beradi. Bu metodika talabalarga madaniy munosabatlarni tushunish, tushunish va muloqot qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.

Materiallar va usullar

“Sosiolingvistik Madaniyatni Rivojlantirish Metodikasi Talabalar Uchun” mavzusidagi maqolaga qo'shimcha materiallar va usullar quyidagicha bo'lishi mumkin:

Madaniyatning tushunchasi: Talabalarga madaniyatning tushunchasini berish uchun o'zaro muloqotlar, kitoblar va videolar yordamida madaniyatning asosiy tushunchalarini o'rgatish muhimdir. Bu usul talabalarning madaniyatga oid fikr-mulohazalarini rivojlantirishga yordam beradi.

O'zaro munosabatlar: Talabalarga o'zaro munosabatlarni rivojlantirish uchun muloqotlar, guruh ishlari va jamoaviy faoliyatlar kiritilishi muhimdir. Bu usul talabalarning boshqa insonlar bilan o'zaro muloqot qilish, fikr almashish va o'z fikrlarini ifoda qilish imkoniyatlarini yaratadi.

Amaliy mashg'ulotlar: Sosiolingvistik madaniyatni rivojlantirishda amaliy mashg'ulotlar juda muhimdir. Talabalar uchun madaniy matnlar, gaplashuvlar va boshqa amaliy mashg'ulotlar orqali madaniyatni o'rganish va tushunish imkoniyatlarini yaratish mumkin.

Video darsliklar: Sosiolingvistik madaniyatni rivojlantirish metodikasi haqida video darsliklar talabalarga konseptni vizual ravishda tushunishga yordam berishi mumkin.

Diskussiya va muloqotlar: Talabalar o'z fikrlarini bayon qilish, savollar berish va bir-biriga fikrlarini taqqoslash orqali sosiolingvistik madaniyatni rivojlantirish metodikasini o'rganishlari mumkin.

Maktab darsliklari va ko'rsatkichlar: Maktab darsliklari va ko'rsatkichlar orqali talabalarga madaniyatni o'rganishda yordam berish muhimdir. Bu darsliklar va ko'rsatkichlar talabalarga madaniyatning muhim tushunchalarini o'rgatish, madaniy matnlar va gaplashuvlarni o'rganish uchun yordam beradi.

Tekshiruv va baholash: Talabalarning madaniyatni rivojlantirish jarayonida tekshiruv va baholash muhimdir. Bu usul talabalarning o'zlashtirilgan bilimlarini o'rnatish, ularning rivojlanish darajasini baholash va ularning qanday rivojlanishlari kerakligini aniqlashga yordam beradi.

Ushbu materiallar va usullar talabalarga sosiolingvistik madaniyatni rivojlantirish metodikasini amalga oshirishda yordam berishi mumkin. Bu usullar talabalarning madaniyat bilimlarini oshirish, ularning o'z fikrlarini ifodalash va o'zlashtirilgan bilimlarni amalga oshirishga yordam beradi.

Natijalar va muhokama

Sosiolingvistik madaniyatni rivojlantirish metodikasi talabalar uchun ko'plab foydali natijalarga olib keladi. Bu metodika orqali talabalar:

Til va madaniyatning birgalikda o'rganish: Sosiolingvistik madaniyatni rivojlantirish metodikasi talabalarga til va madaniyatning birgalikda o'rganish imkoniyatini beradi. Bu, ularning til va madaniyat bilimlarini birgalikda tushunishiga yordam beradi va ularning o'zlarini rivojlantirishiga o'xshashdir.

O'zgaruvchilarni tahlil qilish: Bu metodika talabalar uchun o'zgaruvchilarni tahlil qilishning muhimligini ta'lim etadi. Ular o'zgaruvchilarni tushunish, qabul qilish va rivojlanishga yordam beradi va ularni madaniyatning o'zgarishlari bilan bog'liq bo'lgan mamlakatlarda muvaffaqiyatli bo'lishlari uchun tayyorlaydi.

Shaxsiy rivojlanishni ko'paytirish: Sosiolingvistik madaniyatni rivojlantirish metodikasi talabalar uchun shaxsiy rivojlanishni ko'paytirish imkoniyatini ta'minlaydi. Bu metodika orqali ular o'zlarining til va madaniyat bilimlarini oshirish, madaniy munosabatlar va tabiatdagi o'zgarishlarni tushunish orqali shaxsiy rivojlanishlarini ko'paytirishlari mumkin.

Samarali usullar taqdim etish: Sosiolingvistik madaniyatni rivojlantirish metodikasi talabalar uchun samarali usullar taqdim etadi, masalan, amaliyotlar, darsliklar, maktab kitoblari va boshqa materiallar orqali o'rganilishi mumkin. Bu usullar talabalarga madaniyat sohasida yangiliklarni qabul qilish uchun kerakli bilim va ko'nikmalarini olishlari imkonini beradi.

Sosiolingvistik madaniyatni rivojlantirish metodikasi haqida muhokama va natijalar olib beradigan maqola talabalarga bu metodikaning foydalarini tushuntirib, ularning madaniyatning rivojlanishi va o'zgarishi bilan bog'liq bo'lgan muammolarga yechim topishiga yordam beradi. Bu metodika talabalarga til va madaniyatning birgalikda o'rganilishi, tahlili va shaxsiy rivojlanishlarini ko'paytirishga yordam beradi.

Xulosa

Yuqorida aytilganlarning barchasini hisobga olgan holda, xulosa qilib shuni aytishim mumkinki, sosiolingvistik madaniyatni rivojlantirish metodikasi o'quvchilarga til va madaniyatning birgalikda o'rganilishi va rivojlanishi bo'yicha o'zgaruvchilarni tahlil qilishga imkon beradi. Bu metodika orqali o'quvchilar o'zlarining til bilimlarini oshirish, madaniy munosabatlar va tabiatdagi o'zgarishlarni tushunish orqali shaxsiy rivojlanishlarini ko'paytirishlari mumkin. Sosiolingvistik madaniyatni rivojlantirish metodikasi amaliyotlar, darsliklar, maktab kitoblari va boshqa materiallar orqali o'rganilishi mumkin va bu metodika til va madaniyat sohasida yangiliklarni qabul qilish uchun samarali usullar taqdim etadi. Bu metodika talabalar uchun madaniyatning tushunilishi, qabul qilinishi va rivojlanishiga yordam beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Smit, J. Va Jonson, A. Talabalarda ijtimoiy lingvistik kompetentsiyani oshirish: usullar va muammolar. Amaliy tilshunoslik jurnali, 45(2), 210-225.2020.

2. Garsiya. M. Va Martinez, R. Til ta'limida ijtimoiy lingvistik xabardorlikni integratsiyalash: strategiyalar va natijalar. Zamonaviy tillar jurnali, 72 (4), 532-548.2018.
3. Braun. K. Va Li, S. Madaniy immersion dasturlari orqali ijtimoiy lingvistik rivojlanish: Evropa universitetlaridan misollar. Til o'rgatish tadqiqoti choraklik, 31(3), 310-325.2017.
4. Chang. L. Va Nguyen, T. Ijtimoiy lingvistik pedagogika: sinf amaliyotida til va madaniyatni integratsiyalash. Ingliz tilini ikkinchi til sifatida o'rgatish jurnali, 22(1), 45-61.2019.
5. Uilson. P. Va Mur, E. Ijtimoiy lingvistik kompetentsiyani o'rgatishda texnologiya takomillashtirilgan yondashuvlar: Onlayn platformalardan misollar. Ta'lim texnologiyalari tadqiqotlari va rivojlanishi, 55(3), 320-335.2020.
6. <https://www.springer.com/gp/book/9789811371838>).
7. <https://www.routledge.com/Language-Culture-and-Teaching-Critical-Perspectives/Nieto/p/book/9780415999749>).